De divisionib. Signorum

Utile e illud, qd aliud ducit in cognitionem: aptitudinale vero sol aptitudinali.

Obiic: Spēs, quæ sunt in aere n possunt repr̄are, seu aliud ducere in cognitionem: ergo nullo mō sunt signa, nec et aptitudinalia; prob. ans, quia Spēs, quæ sunt in aere, nequeunt signari pōs, sigd n possunt mutare situm.

R neg. cōnam: qa tales Spēs ex se hēnt quodq requiritr ad signum, qd si exercite significari n possunt nāli, id e p accidens.

Pro complemento huj. Diō potest quæri 1º Ut Spēs impressæ sint fōrli repr̄tativæ? R. p nunc cū Lōcā affirmē. Prob. qa Spēs ducunt in cognitionem obj p aliqm repræsentōem, sd aptior, repr̄ōo videtr ēē fōrlis: ergo etc. De hac in quæstione alibi -ati.

Quæri potest 2º Ut Obis sint signa fōrlia? Ante resolutionem advte in obi, sic cognitione duo reperiri, 1m e aōs: 2m e t̄us ipsius aōis, nempe obis. Aōs ipsa n e signum fōrle, tum qa n e repr̄ativa, tum qa fert se ex pē pōr. De obi dico in opiōe D. Th. arentis cogi eād aōe, q cdaurr, ēē Signum instrale, in meliori vo Snia arente n cognosci, dico ēē Signum fōrle; de hac et quæōe alibi fusius.

Quæō 3ª

De Vocum et Scripturarum signiōe.

Articulus 1.

Ut voces signent obis sit, et res?

R affirm. Prob. generali, qa voces signant ex volte: ergo signant totum illud, ad qd voltas se extenderit: sed voltas hūana voluit p voces signare obis, et res: ergo etc. Firmatr 1º experiā, audita n. voce ducimur in cognitionem obis loquentis, et rei signatæ: ergo voces utrumq signant. Firmatr 2º ex specialr ad obib. qa si voces n signarent obis, nullum daretur mendacium

De Impressione. Cap. I.^m de Signis. Q. 3.^a Art. 1.º

Mendacium mentiri n. e contra mentem ire, proferendo s. voce sententiam, quae n. e in mente. Firmatur v.t. significari de reb.^s, qa si voces n. significarent res, sd solos conceptus, oes propositiones eent falsae, id. n. foret dicere | Petrus e homo | ac dicere | Conceptus Petri e conceptus hominis. |

Ob. 1.º pro Scoto arente voces nullo modo significare conceptus, sd solas res. Si voces significarent conceptus, ois propositio eet falsa, id. n. foret dicere | Petrus e homo | ac | conceptus Petri e conceptus homis | qd e falsum. R.^o neg. assumptum, qa tt voces significent conceptus et res, tn in oratione sol. ponuntur pro reb.^s quas directe significant, et aut n. significent conceptus directe n. ponuntur pro illis.

Ob. 2.º Vox | homo | e aequivoca, qa significat hoiem uium et pictum: ergo si voces significant conceptus et res, oes erunt aequivocae. R. neg. conseqm. diuersa rao e, qa vox | homo | significat hoiem uium et pictum directe, qd n. sint voces rii conceptuum, et rem, qa sol. significant res directe, n. uo conceptus.

Ob. 3.º Vox significat illud, qd illius statim percipit, sd audita voce, statim percipit rem: ergo vox significat solam rem. R. quae vocem et poe percipi conceptus, et et reat aptitudem ad eos significandos, qd si aliqn id n. accidit, e per accens roe inadvertentiae.

Ob. 4.º Vocib.^s dormientium, auium, et n. intelligentium linguam latinam nulli respondent conceptus in mente dormientium &c. ergo eos n. possunt significare. Conantur qm tales voces adhuc significare conceptus mios. Alii volunt significare ad minimum phantasmata expressa, nulla tn responsio mihi placet. R. ier doctrinam traditam procedere de vocib.^s, quae st sermo, et ut tales proferuntur aio significandi, n. uo de vocib.^s dormientium, quae n. st sermo deliberatus, nec auium, quae n. sermocinantur, aut n. intelligentium linguam, qa nullos in se formant conceptus de re significanda. Sunt aliqs vere voces dormientium significare conceptus, n. dormientis, sd imponentis.

Ob. 5.º Loquens de Trinitate n. formant conceptus Trinitatis, ut e: ergo tales voces st sermo, qui significent conceptus. R. Loquentem de Trinitate formare conceptus sat confusos, qui per voces significat.

Ob. 6.

De vocum, et Scripturar. signõe.

Ob. 6º Mentiens n. exprĩt vba ɔ ɔtib.º ergº voces mentientis n. signant ɔtũs. R. mentientem formare duplicem enunciationem int.nam, alteram indicatiuam, et negatiuam ueri, ɔ q̃ n. ɔformat vba, et in tali ɔformitẽ vbi ɔ iudio ɔsistit mendacium: alteram apprensiuam tm, et negatiuam falsi, ɔ q̃ vba ɔgrũt.

Inst. ergº dari in eod. ittu dua enunciões ɔdictoria, qd nec dicit ɔfieri põt. R. in eo euentu dari duas enunciões mãli ɔdictorias, alteram iudicatiuam, alteram apprensiuam, qd n. repugnat, repugnaret uõ si darent. dua ɔdictoria frãli, i. ambæ indicat.ª de ead. re.

Boeti. aduersati Scoto; tẽt. n. voces signare solos ɔtũs n. uõ res, q̃ ꝗ Ob. 7º Per Aristotelem, voces st. notæ ɔtuum: ergº n. sunt signa rer. R. Aristotelem n. negasse voces signare et res, oppositum n. docuit Cap. ultõ dicens Orõem eẽ uẽam, et fãm, qa res ẽ aut n. ẽ: voluit ergº dicere uoces signare ɔtũs prioritatẽ intentionis, res uõ prioritate executionis.

Ob. 8º Vox: Chymera, Hircocerus, et sites n. signant res: ergº etc. R. dist. ãns: n. signant res uẽs reales, ɔcedo ãns: n. signant res fictas, nego ant.

Artus 2.

Vtrum voces p̃ eand. an duplicem signõem signent ɔtũs, et res?

R. signare p̃ duplicem, quarum una immẽ signat ɔtũs, altera immẽ signat res. Pbr. qa diũs. mũs signandi arguit diũses signões, st. uoces signant ɔtũs, vt q̃ st. n. lẽali, res uõ, ut qt., et lẽali: ergº id faciunt p̃ duplicem signõem. Pbatur iter. qa signões p̃ueniunt ab impositioẽ, st. impõo in voce ẽ duplex: ergº et signõo, pbr. mĩn. qa hões prĩd. p̃ unum ãum uoluere in generali explicare suos ɔtũs p̃ voces immẽ, et p̃ alios ãus in parti imposuerunt hanc, et illam vocem ad signandam hanc, et illam rem et immẽ, tanqm mium accommodatã,

ad

De Interpretõe Capᵐ 1. de Signis. Q. 3.ᵃ Ar. 2.

Ad explicationem ɔtuum: ergo quælibet vox duplicem habet significationem.

Patere non inter has impositiones esse eam diversitatem, nam impositio ad ɔtus est prior prioritate intentionis, et una solum actualis, et expressa in verbis quia ... ad declarandos ɔtus eos in ɔfuso, non singulos aut vocibus est implicita, et veluti virtualis impositio vero ad rem est prior prioritate executionis, et nunquam expressa, ac specialis in singulis vocibus: quemadmodum licet ad exequenda singula media dentur singulæ volitiones medij, unica tamen sufficit volitio finis, quæ virtute et implicite ɔtinetur in qualibet volitione medij, ut patet in eo, qui propter sanitatem solum volitam per expressas volitiones nunc sumit dietam, nunc sumit potionem etc.

Ob. 1.º ɔ D. Thom. dicentem voces unam habere impositionem, qua 1.º significat ɔtus, et deinde res. Ob. inquam 1.º Aristoteles docuit voces esse primo notas ɔtuum: ergo etc. R. Aristotelem docuisse voces significare primo ɔtus prioritate intentionis, et finali, quia propter ipsos, tanquam propter finem principalem imponuntur voces, quod tamen non tollit quominus prius significent res prioritate executionis, ut experientia patet.

Ob. 2.º Quando unum signum ponitur loco alterius, prius significat illud, cuius loco ponitur, et deinde illius significatum, sed voces ponuntur loco ɔtuum: ergo prius illos significant, et deinde res, quæ sunt significata ɔtuum. R. Maiorem solum esse veram quando signum, quod pro alio ponitur, unam habet impositionem, et totam vim significandi accipit ab illo, cuius loco ponitur, ut patet in scriptura, quæ prius significat voces, et deinde res, quia solum unam habet impositionem derivatam a vocibus, quarum loco ponitur: aliter se res habet in vocibus respectu ɔtuum, a quibus non derivatur impositio in voces, sed quælibet vox illam habet duplicem, ut ratione etc.

Ob. 3.º Voces non significant ɔtus, quatenus qualitates sunt, sed quatenus repræsentativi et significativi: ergo significatio vocis tendens in ɔtus necessario extenditur ad res in ɔtibus repræsentatas. R. Voces et hoc modo significare res, sicut quodlibet est signum signi etc.: quod tamen non tollit quominus voces aliam habeant impositionem immediate tendentem in res.

Ob. 4.º Voces sunt interpretes mentis, sed interpretes prius

referunt

De Vocum, et Scripturarum significatione.

Referunt verba eius, quem interpretantur, quam res ipsas: ergo Voces primo significant conceptus, et deinde res. At interpretes primo in intentionis volunt explicare mentem illius, quem interpretantur, sed in executione significandi et res prioritate executionis.

Ob. 5°. Sensus per eundem actum tendit primo in speciem et deinde ad Iudicium: pariter et per eundem tendit primo ad actum, et deinde ad obiectum: ergo etiam Voces per eandem impositionem significabunt 1°ario conceptus, et 2°ario res. Negatur consequentia, diversa ratio est, quia in sensu datur unus modus tendendi speciem, et Iudicium, et alter pariter eundem est unum tendendi actum, et obiectum: at vero in Voce, quae datur diversa impositio varia habitudo diversa significatio.

Scotus ex oppositis facit Vocem per unam significationem significare 1° rem, et 2°ario conceptum, per quod Ob. ergo Prior est executio medii, quam sit assecutio finis, sed significatio conceptus est finis, ad quem ordinatur significatio: ergo in Voce prior est significatio rei, quam significatio conceptus. At dest. maior: executio medii est prior in intentione, nego maiorem: in executione, concedo maiorem: quare significatio rei est prior in executione, et significatio conceptus est prior in intentione, semper tamen Vox significat conceptum, et rem immediate, et per diversas impositiones.

Ob. Vel. Conceptus numquam cognoscuntur directe, sed reflexe post res: ergo Voces non significant conceptus immediate. At conceptus numquam cognoscuntur directe, quia voces non sunt impositae ad significandos illos sigillatim, sed tamen in diviso per generalem impositionem: quae impositio generalis non sufficit effectum impositae sunt et Voces ad significandas res singillatim, quia cognitis rebus. Numquam cognoscuntur conceptus, quia Voces immediate significant per generalem impositionem; neque hoc mirum est in signo, quod ad libitum significat.

Articulus 3°.

Utrum Scriptura res, et voces signet, et quomodo?

Dico 1°. Scriptura non solum significat Voces, sed etiam res. Probatur, quia qui legunt scripturam Latinam, eamque intelligunt, non solum ducuntur in cognitionem Vocis, sed etiam rei signatae: ergo

De Interpretatione. Cap. I.m de Signis. Q. 3.a Art. 3.

Q. Utrunque signari per Scripturam.

Dico 2.o Scriptura per diversas significationes significat Vocem et rem. Probatur 1.o quia ea quae separari possunt, distinguuntur, sed in Scriptura aliquando separatur significatio Vocis a significatione rei: ergo significationes sunt diversae; minor patet in hac scriptura |Blitri| quae significat solam Vocem non vero rem. Probatur 2.o quia significatio Scripturae ad rem est simplex, significatio vero ad Vocem, complexa: ergo distinguuntur. antecedens quoad 1.am partem patet, quia significatio Scripturae ad rem est eadem cum significatione Vocis ad ipsam rem; probatur quoad 2.am partem, quia significatio Scripturae ad Vocem constat ex significationibus litterarum, quia singulae litterae singulos Vocis sonos significant: Scriptura enim non immediate tota sit ad significandam Vocem, sed per singulas litteras, quod patet, quia ut quis proferat aliquam vocem ab Scriptura significatam, quantumvis barbaram et inauditam, non opus est ut aliquid amplius sciat quam litterarum significationes.

Obiicies 1.o Prius dixit Vocem eodem modo significari ab Scriptura, quo omnis significatur a Voce, sed omnis non significatur a Voce complexe: ergo nec Vox significatur ab Scriptura complexe. Respondeo ad maiorem Prius solum explicasse quandam similitudinem inter Vocem et Scripturam: nempe quod utraque praeter rem aliud etiam significet, Scriptura enim praeter rem significat etiam Vocem, Vox autem praeter rem significat etiam omnem.

Obiicies 2.o Singuli Vocum soni significant singulas Scripturae litteras, v.g. sonus |A| significat litteram |A|: ergo et singulae litterae Scripturae non significant singulos Vocis sonos. Respondeo nego consequentiam, nullum enim non est inconveniens quod soni et litterae se se invicem significent. Notat tamen Logica Scripturam integram significare Vocem integram, non tamen Vocem integram significare Scripturam integram, nisi nimis impropriè per aliquam similitudinem, ob quod audito quolibet nomine ducimur in cognitionem Scripturae antecedens raro et veluti per accidens. Quo autem jure id dicatur à Logica vellem scire.

Dico 3.o Scripturam significat rem per eandem significationem qua Vox, ita ut significatio immediate et quasi intrinsece afficiat Vocem, Scripturam vero mediate et quasi extrinsece per quandam extensionem. Probatur quia Scriptura non fuit immediate

impositâ

De Vocum & Scripturar. signioe.

Imposita ad significandas res, sed mediate, in quantum s. significat voces significantes res; Probatur. Firmatur 1º: quia Scriptura in tantum signat rem, in quantum substituitur loco vocis: ergo eadem impositio, quae immediate est in voce, mediate extenditur ad Scripturam. Firmatur 2º: quia si vox, Coelum, imponatur ad significandum coelum, eius quoque scriptura significabit coelum absque nova impositione: ergo &c.

Ob. 1º. Essentia signi consistit in significatione: ergo si vox & Scriptura habent unam eandemque significationem, constituunt unum tantum signum distinctum. Respondetur dist. consequens: constituunt unum tantum signum formaliter, concedo consequens; materialiter, nego consequentiam. Inst. Ergo male dividuntur signa socialia in voces, oratas, & Scripturas. Negatur consequentia. Quia non signum non solum dicat significationem, quae formam, sed et materiam, & haec in voce, & scriptura sit duplex, sequitur signum etiam esse duplex, saltem materialiter, & adjective.

Ob. ult. Figurae hieroglificae, quibus utebantur Caldei, imo & Sinnae immediate significant res absque vocis auxilio: ergo Scripturae suam speciatim habent significationem ad res, quin illam mutuent a vocibus. Negatur consequentia, quia tales figurae non sunt proprie Scripturae, de quibus loquimur, quae constant litteris, & syllabis, sed sunt quaedam figurae inventae ad res immediate significandas, itaque dum de Litteris arythmeticis, & figuris mathematicis, illae p. immediate significant certam rerum summam, hae autem immediate significant Planetas, & Sydera, quin vocem aliquam significent, a qua significationem accipiant.

QUAESTIO 4ª

Utrum voces sint eaedem apud omnes, voces aut diversae?

ARTICULUS 1º

Quomodo voces sint eaedem apud omnes.

Quamvis Plures docuit vocis esse easdem apud omnes, non intellexit omnes formare eundem sonum

conceptum, et eat rep.toc. n. hum e, sicut Rusticus format õtum de Ale quod sit æqlis rotæ plaustri, mat. vo illum õcipit maiorem tota terra. Quæres 2.o quomõ sit intelligend.o Pbus.

Rõ eaten.s õtus ẽe eost apud oẽs, qten.s ubicumq ponant reprãnt id tam illos cũnti, q illos agnoscenti. Pbr, qa õtus ẽ idem dm et spẽ.s, õt essiali iõẽs exprimentes obeum, ad qd essiali referunt tanqr ad suum exptar: e.o nãli signant sua obta apud oẽs; sicut apud oẽs suam essiam immutatam õservant.

Oo. Õtus õsunt accia n pount mutari ab uno subto in aliud: e.o n pount reprare id apud oẽs. Rl. 1.o neg. ãns, qa sed linit.s õtus Pri põt poni in mente Pli, et q puncto a Libi tractand.a Rl. 2.o neg. õiam, qa et õtus n possit mutari ab illu Pri ad illum Pli, n deõ põt manifestare Pto õtum Pri, in q euentu Pbus cogiet instrãliter p vel õtum quod Pris cogitabat frali. Rl. 3.o Alitem sõt docuisse õtus ẽe eost apud oẽs, i. ẽere uim signandi nãli apud oẽs: qd aut eoen õsreni ex aliq impedimento ẽ p accẽns, ut euidit spẽb.s quæ sũt in cere, quæ sũt signa, & tn n pount ãa signare.

Quæ supi.s diximus supponunt oẽs õtus ẽe iões suorum obtoz, qd approbant Ratimi Pli, & pbr, qa illus cogiit pducendo õtum, sed cogicere nil aliud ẽ qr exprimere in se ulali iõem obti: e.o õtus sũt iões obtoz. Firmari qa alleetio õsituit obtum pñens suo illui, sed illud n õsituit pñens realr: e.o intentionalr in aliq iõẽ, i. in õtu.

Dices: õtus frati et negoib.s et entib.s rõis n sũt eorum iões: e.o õtus n sẽ iões, & õter n sit iqd apud oẽs; ãns pbr qa de n entib.s n põt dari iõ. Rl. neg. ans., eiusq pbõem, qa bene põt dari imago de Ente ficto.

Inst. Tales iões debebant pendere et spẽficari a suis obtis, sed Entia realia n pount pendere, & spẽficari ab Entibus fictis: e.o ettr. Rl. dist. min. Entia realia n possunt pendere effective ab Entib.s fictis, õcdo minorem: n pount pendere exẽplariter & spẽficatiue, nego minorem: Et rão ẽ qa õ iã exẽplaris, & spẽficat.a õsistat in sola

imitõẽ

An dtiis sint ijdem apud oẽs, voces aut diuersa?

Imitie passiua, n̄ requirit entem realem, sed sufficit ficta, & imitabilis aliq̃ mō.

Inst. adhuc: Entia rõis st posteriora stiõ, sicut st eorũ effus: ergo entia rõis n̄ possunt ẽe cã stiũm. R̃. dist. ãns: st posteriora stiõ q ad extiũm, & tuti in grẽ cã efficientis, stedo ãns: q ad essiam, & in grẽ cã fealis extrinsã, nego ãns.

Quæres in quo qd stituant stiis in rõe signi. R̃o stituitur p suam repñoem, n̄ vero p relõem. Pbr: utraq̃ pars, qa res stituitur in ẽe signi p id, qd illi ẽ rão signandi, sed sola repñrão stiũm n̄ uõ relão, illi ẽ rão signandi: ergo &c.

Ob. Vbum Dinum stituit signum creaturarũ p relõem rõis superadditam: ergo id dm ẽ vbo creato, & stiũ. pbr ãns qa Vbum Dinum sm̃ suam repñoem ẽ iõẽ sstis Pris: ergo n̄ stituitur signum creaturarũ p repñrãoem, sed p relõem. R̃. neg. ãns: ad cuius pbõem dico Vbum D. ẽe iõem Pris sm̃ suam repñrãoem primariam, 2ᵃ secundariam, uõ repñtare creaturas, in qntu s. repñtat essiam Pris in q creuræ eminenter stent.

Inst. Signum dicit rõnem essialem, seu transcendentalem ad signatum, sed Verbum D. n̄ dicit talem rõnem ad creuras, siqd eet imperfectio in illo: ergo n̄ stituit signum creuraru p relõem. R̃. Signum solũ dicere pportionem ad signandũ suum signatum, qm D. Vbum het pp naturalẽ onexẽm c creuris; an aut ad eas dicat rõnem transcendentalem, alibi disputandum.

Articulus 2ᵘˢ

An voces sint eæd apud oẽs?

R̃. neg. Pbr qa voces signant ex volte hoium, sed voltas n̄ ẽ eadem apud oẽs, ut pẽt: ergo neq̃ voces signiue. Firmatur, qm ẽe voces easdem apud

De Interpretatione. Cap. 1.m de Signis. Q. 4.a Art. 2.

Apud omnes, idem est ac signare naturaliter: sed voces non signant naturaliter. Ergo etc.

Ob. 1.o Sermo, ex quo homines, est naturalis omnibus: ergo signat id apud omnes. R. dist. ans. sermo materialiter sumptus pro vocibus est naturalis omnibus, concedo ans. voces non naturales sunt omnibus ad eum modum, quo hinnitus est naturalis equi, et rugitus leoni: sermo formaliter acceptus pro vocibus significativis, nego ans. sic non acceptus pendet ex voluntate hominum.

Ob. 2.o Atis Croesi filius a nativitate mutus, repente exclamavit ad militem ferocientem contra Croesum (Miles ne occidas Croesum): sed talis sermo fuit naturalis: ergo etc. Probatur min. quia nemo puerum docuerat talem sermonem, siquidem erat mutus et etiam surdus. R. talem sermonem (et id dictum est satis) fuisse editum Daemonis inviantu. Vel et dici potest Atim quamvis esset mutus non fuisse surdum, ideoque sermonem ex auditu didicisse, nam tamen omnis surdus a nativitate sit naturaliter mutus, non tamen omnis mutus naturaliter est surdus.

Inst. Sed sermo primorum parentum fuit naturalis, nam apparet minus, quomodo vocum impositionem sibi mutuo communicarent. Negatur Instantia, ad cuius probationem dico voces primorum parentum significasse ex impositione divina, quam Deus per scientiam infusam primis parentibus indidit.

Ob. 3.o Risus non solum signat rationem ut causam, sed et laetitiam, et gemitus dolorem: item vox galli certo modo reflexa signat cibum repertum: ergo voces praeter suas causas, quas naturaliter signant, et naturaliter signant res. R. neg. consequentiam, tales non voces solum signant causas, siquidem risus est effectus laetitiae; gemitus vero doloris: sicut vox illa galli est effectus laetitiae pro cibo reperto, pro quam non indicare cibus, sed laetitia, a qua vox ut a sua causa processit.

Ob. 4.o Psalmiticus Aegyptiorum rex iussit duos pueros absque hominum consortio educari; qui finito biennio cum viderent homines tulerunt hanc vocem (Beccus) sed ista vox apud Phryges signat panem: ergo hi pueri acceperunt voces significativas a natura. R. tales pueros nullam vocem distinctam protulisse, sed sonum quendam confusum similem vocibus caprarum inter quas educati fuerant, quem sonum Phryges interpretati

Q. Vtrùs sint ijdē apud oēs, voces aut diūsæ?

Interpretari sunt Becc.

Quares tn̄ q̄ sū sacer text. uoces ꝓpria ea nōia, quæ Adam atib. indidit. Rēo dici ꝓpria aut q̄ā ꝓpriè exprimebant aīum essias, aut q̄ erant illa ꝓpria, quæ tpōre Hæbræoꝝ valebant.

R. 1º. Essia rei apud oēs ē eadē, sā voces signiua essiali it signiuæ: ḡo voces ēent eand̄ signōēm apud oēs; pbr min. qa frā applicata subto, nario illi ꝓstat suum effūm ḡalem, sā signō ē frā applicata Voci: ḡo vox, quæ set accepit signōēm, essiali ē signiua. R. dist. min. Voces signiuæ sit essiali signiuæ si sumanti reduplicatiuè, ɔcedo minorem, si sumanti spēficatè, nego minorem.

Ob. Vlt. Nā dedit atib. uoces nāli signiuas: ḡo illas et dare debuit oib. R. ɔcedendo totum: nam et oēs ēent voces nāli signiuas, nempe risum, gemitum, et sites, quæ nāli signant suas cās, n̄ ḡen. sit voces signiuæ, sā ḡen. sunt effūs

Quæo 5.ª

De Veritate et falsitate ɔtuūm.

Artus 1.

Quid sit Veritas fālis et in q̄ ɔsistat?

Cum Ctites dixerit in nrō āio dari q̄st. ɔtūs uēs, l fōs, alios aut veritis l falsitis expertes, inquirim. q̄d sit Veritas. Suppōnd. tn̄ veritēm ēē habitudēm, l conformitēm inr ītum et rem. Pbr, qa ita se ēēt verum ad ītum, ac bonum ad voltem, sā nullum ē bonum nī ꝓ ordēm ad voltem: ḡo et nullum ē vūm nī ꝓ ordēm ad ītum.

Qa tn̄

De Interpretatione Cap. 1.m de Signis. Q. 5. Art. 1.

Quia tres solent comparari cum intellectu: 1.° ut mensura cognitionis, quo pacto obiectum mensurat cognitionem creatam, ut eius regula et exemplar: 2.° ut mensuratum a cognitione, quo pacto se habent res creatae ad Divinum intellectum, siquidem tales sunt res, quales ars divina praescribit: inde quod duplex sit Veritas: altera rei, quae consistit in conformitate rei cum intellectu et arte divina, quae veritas dicitur transcendens, transcendit enim omnia Entia, ut Entis passio: altera cognitionis, quae dicitur formalis, et consistit in conformitate cognitionis cum obiecto, cui opponitur falsitas, quae dicitur difformitas cognitionis cum obiecto; nunc agit Philosophus non Logicus de Veritate rei, sed de Veritate cognitionis.

Dico igitur: Veritas formalis consistit in conformitate actus formalis cum suo obiecto. Probatur 1.° quia actus formalis cum sit signum obiecti, est mensuratum, obiectum vero est mensura, sed Veritas formalis, seu cognitionis est adaequatio mensurati cum mensura: ergo etc. 2.° quia Veritas Enuntiationis Vocalis est illius conformitas cum re significata: ergo Veritas Enunciationis mentalis, est conformitas actus formalis cum re cognita.

Durandus et alii contendunt Veritatem cognitionis, seu formalem non consistere in conformitate actus formalis cum obiectivo, sed actus obiectivi cum re ipsa, id est esse conformitatem rei ut cognitae cum se ipsa ut est in esse reali. Reiicitur tamen quia eiusdem ad seipsum non datur conformitas, sed identitas, conformitas enim solum datur inter res distinctas. Firmatur quia Veritas Enunciationis vocalis non consistit in conformitate rei ennunciatae ad seipsam ut existentem, sed in conformitate ipsius Enunciationis ad rem enunciatam: ergo similiter dicendum de Enunciatione mentali.

Obiicitur tamen 1.° contra Durandum: Cognitio est quaedam Qualitas, cuius non obiectum aliquando est Substantia: ergo Veritas formalis non consistit in conformitate cognitionis cum obiecto. Respondeo distinguo consequens: non consistit in conformitate cognitionis in essendo, concedo consequens: in repraesentando, nego consequens.

Obiicitur 2.°: Ideo intellectus dicitur conformis obiecto, quia res ita ab eo cognita ut est in se: ergo comparatio fit inter rem in esse cognito, et eandem in esse reali. Respondeo nego consequens, non enim infertur ex antecedenti, ut patet.

Obiicitur 3.° Propositio mentalis et Vocalis ideo dicuntur verae, quia significant obiectum verum: ergo Veritas non datur in actu formali, sed in obiecto. Probatur consequentia, quia obiectum est prius cognitione, sed obiectum in ea prioritate est Verum. ergo etc.

De Veritate, et falsitate ct̃ium.

O.° 3.tio R.d dist. ãns: oɔpõio mentalis, et vocalis sit uæ, qa obiectum ẽ verum cãli, ɔcedo ãns.: qa ẽ verum fr̃ali, nego ãns, veritas n̄ frãlis sol. ẽ frãli in ɔtũ, cãli uõ in obto, sicut sanitas cãli ẽ in medicina, frãli uõ in aĩ: Jn ɔtites n̄ dixit | qa res ẽ uã aut fã, orão ẽ uã aut fã | st | qa res ẽ aut n̄ ẽ, orão ẽ uã, ł fã. |

Ob. 4.° Q judicat ɔpõem ẽẽ uãm n̄ reflectit super ãum ittus, sed confert obtum cognitum ɔ se ipso in ãu reali: ẽo veritas n̄ consistit in esse frãli, sed in obtiuo. Negati ãns, nam te q examinat an res ita se hẽat ut ipse apprendit, ɔferat rem cognitam ɔ se ipsa in ẽẽ reali, tū q veritẽm frãllem uult coscire, ɔfert cogniũm ɔ re cognita.

Queres in 1.° A hæc ɔformitas, seu veritas frãlis sit relão, an aliqd absolutum? R. ẽẽ abs.tum, funtem s. relões. Pb. qa hæc veritas ɔsistit in ɔformitẽ, quæ antecedit relõem, fit n. p intrinsecam regrãoem ɔtũs ve commensurão, s. adæqtio ɔtũs ɔ re. Firmati, qa sublata qlibet relõe, adhuc itelligit veritas p istam regrãoem ɔtũs: ẽo ẽẽ.

Queres 2.° A veritas frãlis fundet relõem realem ad obtum? R. affĩe; qa hanc ẽxtrema realia, reali distcta, ɔ reali ẽxtia, ut suppono. Hæc tn̄ relão uariati, sicut ɔpõio mutati ł uã in fãm, ł ẽ fã in uãm; qñ aut Philus dixit ɔtũm transire ł uã in fãm sine sui mutatione, locut. ẽ ł mutõe p frãm abs.ta

Artus 2.°

A veritas repiati in õib. ɔpõib. ittus?

Opão mi ittus triplex ẽ: 1.° di App.hensio simplex, q aliqd cognimus simplr n̄ affirmando, aut negando: 2.° dr Judiũm, p qm ittas aliqd ł aliq affirmat, ł negat, ut Phus ẽ hõ, n̄ ẽ lapis, et idcirco dicit compositio, seu diuisio: 3.° dr Discursus, p qm ittus ex una, ł pluribus

ɔpõib.

De Interpretatione. Cap. 1.m de Signis. Q. 5.a Art. 2.o

Positiones, quarum infert per partam illatiuam (ergo, igitur) ut Petrus est homo: ergo est risibilis. His positis

Dico 1.o In 1.a operatione datur Veritas formalis, et distincta a Veritate 2.ae et 3.ae Probatur 1.o quia Veritas est conformitas intellectus cum obiectum formalem et obiectum, sed cognitio simplex, seu Apprehensio conformatur cum suo obiecto: ergo et illa. Probatur 2.o quia cognitio Diuina, et Angelica est simplex Apprehensio, sed in qualibet datur Veritas: ergo et in nostra. Respondeo obiectionem aiente cognitionem Diuinam, et Angelicam esse veram, quia aequiualet nostro Iudicio: quia et illi aequiualeat in certificando, nihilominus motus tendendi in obiectum est per simplicem Apprehensionem, quam nostra, quamuis nostra non habeat vim certificandi illum. Confirmatur quia res dicuntur verae ex eo quod conformentur Ideae Diuinae; ergo et simplex Apprehensio dicetur vera, quia conformatur suo obiecto.

Dico 2.o In 2.a operatione datur Veritas formalis distincta a Veritate 1.ae Probatur 1.a pars, quia in 2.a operatione datur conformitas cum suo obiecto. Probatur 2.a quia Iudicium non solum conformatur obiecto repraesentando illud per modum legis, ut 1.a operatio, sed illud componendo per affirmationem, aut diuidendo per negationem: ergo etc.

Dico 3.o In 3.a operatione datur distincta Veritas a Veritate 1.ae et 2.ae Probatur, quia obiectum 3.ae operationis est distinctum ab obiectis aliarum operationum: ergo et conformitas, seu Veritas erit distincta; probo antecedens, quia obiectum Apprehensionis est simplex, ut Homo; obiectum 2.ae est compositum ut Homo est risibilis: Obiectum vero 3.ae est compositum non prout tale, sed prout infertur ex alio per copulam rationalem: ergo si 3.a operatio tali obiecto conformetur habebit distinctam Veritatem. Confirmatur quia haec compositio (Homo est risibilis) semper est vera in Iudicio: at vero in Discursu poterit esse falsa, si v.g. inferatur ex hac (Homo est [illegible] risibilis)

Obiicies 1.o contra 3.am assertionem: 3.a operatio eodem modo affirmat, et negat, quo 2.a eodemque modo sumit Veritatem a copula verbali: ergo habet eandem Veritatem. Negatur antecedens, quia licet 3.a operatio et affirmet, et neget, tamen Veritas Iudicij datur tantum in copula verbali (est): at vero Veritas Discursiua tantum datur in copula rationali, et illatiua.

Obiicies 2.o Philosophus diuidit habitus 2.ae operationis in Notitiam 1.orum principiorum, Scientiam, Sapientiam etc. sed scientia est discursiua: ergo et Iudicium habet Veritatem discursiuam

De Veritate & falsitate conceptuum.

Discursus. R. Pium n. tribuisse solas operaoes judicij, et oem cognitionem certam, et evidentem, s. sit iudicatiua, s. discursiua.

Soluunt arga o Veritatem 1ª opaois.

Ob. 1º p. D. Th. et alijs asentib. in simplici Apprehensione n. dari Veritatem: Phus hoc capite docuit dari aliqs stus Veritis & falsitis operates, et hoc d. 1ª tm opie illius pot: ergo in ea n. datr Veritas. Firmatr argumentum qa Phus et dixit in sola composice, & divisioe ee Veritem.

Ad solutioem. adrte Veritem ee duplicem alteram simplicem, et imperfectam, quae e simplex oformitas, et q illam het n. dicitr sentire, seu iudicare: alteram complexam, & pfectam, que osistit in composio & divisioe, & q illam het vere dr sentire et judicare. Hoc posito R. Pium negasse Veritem complexam in simplici Apprehensione, n. vo simplicem: Phus aut tribuisse Veritem complexam, in q nil repugnat, imo favet nre rtoi

Ob. 2º Ita se het vox simplex ad suum obtum ut apprensio ad suum, et vox simplex v.g. Caelum n. het Veritem: ergo nec simplex apprensio illam het. R. dist. min. vox simplex n. habet Veritem complexam concedo minorem: n. het Veritatem simplicem, nego minorem. Inferes: ergo pferens hanc vocem (Caelum) dicetr dicere Veritem: Nego illoem: qa dicere id e ac negare, l affirmare, qd n. fit p voce simplice: diceti ergo pferre signum verum, n. vo dicere verum

Ob. 3º In cognie sensum n. dari Veritas: ergo nec in Apprehensione. Negatr ans. Inst. Veritas e illa oformitas intus e re: ergo n. datr in sensu ore cognitas. R. Pium in ea dfioe sol dfivisse Veritem ppriam Vocam, nam Veritas sensum e et eois atib.; facile tn defeti ejs Veritas, si ita apteter dfio (Veritas e Conformitas inter ptiam cognientem, et obtum.

Ob. ult. Si in apprensione datr Veritas, et poit dari falsitas, siqt ora ipa subto arcessim insunt, et in apprensione n. datr falsitas: ergo nec Veritas. R. neg. mai. qa Veritas simplex n. het falsitem

ppriam

Iriam. Vero in apprehensione d.ti falsitas e quão sequenti arti disputanda.

ARTICULUS 3.

V. in simplici apprehensione d.ti falsitas.

Falsitas e dformitas cognitionis o obto. Suppono ergo duplicem dari dformitatem ab obto; 1. dr negativa: 2. positiva; Negativa e earia dformitas iis o aliis obtis, quae si sumatur rii rez, qs cognitio nullo mo repraesat, e mera negatio, v repititi in ei cognitio, ex eo n. qd una cognitio repraesent unum obtum, eo ipso e dformis aliis obtis, quae n repraesat.

Si tn dformitas negativa sumatur rii rei, qm repraesat, sd inadaeqte & imperfecte, qa s. eam n cognoscit sm oes eius ptes, dr dformitas privativa, ut qn apprehenditur Paries solum ut ab, & sit ut albus: talis n. apprehensio e dformis privative qa caret repraesentatione debita sub obto, Paries n. aptus e cognosci ut realis & ut albus, si eet albedim.

Deformitas aut negativa et privativa nec dr simplr falsitas, nec denominat cognitionem simplr falsam; alioqn oes cognitiones eent simplr vae in quantum dformanim obto, qd repraesant, & sit simplr etiam in quantum n repraesant alia obta, & oes ptes cognitiones suj obti, imo singulae Ideae Divinae id fierent, qa te singulae repraesent singula obta, et quaelibet n repraesat obta aliarum Idearum.

Deformitas positiva illa e, q cognitio dformatur a suo obto illud repraesentans aliter atque e: seu e positiva inadaequatio cognitionis o suo obto, in qd tendit, et sm eandem ptem, in qm tendit: Ut si illud cognoscendo Parietem et lapidem, illos uniar dicendo (Paries e lapis). Haec dformitas positiva e propria falsitas opposita Veritati, & appellatur error, dstingr a Philo (Est dformitas cognitionis a suo obto) Parta (dformitas) e tuti Genus ad dformitatem positivam, et negativam; p partam (a suo obto) excludit istr dformitas negativa, quae semper est

rii

De Veritate, et falsitate [illegible]

Olii alteri[9] obti [illegible] ad totum, [illegible] ad oes. His positis

Dico 1º. In simplici Apprehensione non dari falsitatem positiva, et q se. Prob. 1º qa falsitas positiva nihil aliud e, qm difformitas cognitionis à suo obto, sed apprehensio non pot difformari à suo obto: ergo nec ee fa positive; prob min. qa apprensio e simplex repraesentatio sui obti, sed [illegible] reproem, et obtum repraesentatum non pot dari difformitas positiva, alioq non eet ei[9] repraeo: ergo nec falsitas positiva.

Prob 2º. qa in eo distinguitur judicium ab apprensione, qd judicium [illegible] affirmet [illegible] neget ee obtum, debeat conformari [illegible] illo prout e a parte rei, et si non conformetur e falsum: apprensio vero non conformetur [illegible] obto prout e a parte rei, sed prout intentionaliter repraesentatur in ee obtivo, atq simplex apprensio e repraeo [illegible], et conformis [illegible] obto repraesentato: ergo non pot ee fa positive. Un[de] nostra apprensionem auri comparatam [illegible] auricalchi [illegible] [illegible] [illegible] aurum, et [illegible] illo conformari, non vero auricalchum imò [illegible] auricalcho non [illegible] difformitatem nec difformitatem positivam, sicut illud non repraesentat

Solvuntur arga contraria.

Ob. 1º. In apprensione datur Veritas formalis, et positiva: ergo et falsitas. Prob consequentia, qa contraria sunt ea, quae vicissim [illegible] [illegible], sed Veritas et falsitas sunt contraria: ergo [illegible] utrumq ee in apprensione. Resp. neg consequentiam: ad probationem dist. min. Veritas complexa, et falsitas et complexa sunt contraria, concedo minorem. Veritas simplex, et falsitas simplex sunt contraria nego minorem, nulla n. datur falsitas simplex positiva, quae simplici Veritati contrarietur, sicut nec falsitas transcendens, quae contrarietur Veritati transcendenti.

Obiio. Veritas dividitur in simplicem, et complexam: ergo et falsitas dividetur in simplicem, et complexam. Negatur consequentia, nam Veritas ideo dividitur in simplicem, et complexam, qa ut simplex pot dari in apprensione, si simpliciter conformetur [illegible] suo obto, ita et complexa pot dari in judicio, et discursu, si complexè conformentur [illegible] suis: at vero apprensio nunq pot difformari à suo, et ideo dari neq falsitas simplex positiva.

Ob. 2º.

De Interpretione Cap. 1.m et Signis Q. 5.a Art. 3.o

Ob. 2.o cognitiones sensuum externorum et interni sunt simplices apprehensiones objectorum, et tamen possunt esse falsae: ergo et 1.a apprehensio mentis. Probatur ex facto; nam oculus in collo columbae, et in iride videt colores, qui ibi non sunt: percipit et paleas ut serpentes, quando eas videt in oleo serpentum accensas: ebrius geminas videt lucernas, cum una sit; qui navigat prope littus videt moveri edificia: qui e longinquo intuetur videt album ut nigrum: qui videt remum aqua submersum, videt illum ut fractum, cum sit integer: lingua biliosi infecta gustat dulce ut amarum: denique arte magica facta vident oculi, quae aut revera non sunt, aut alibi, et aliter atque sunt: ergo cognitiones sensuum possunt esse falsae.

Resp. neg. min. nam cognitiones sensuum, cum essentialiter sint intuitivae, semper cognoscunt res praesentes, quando illis obijciuntur, quamvis aliquando ita proponantur, ut intellectui fiat occasio errandi, et judicandi falsum. Ad exemplum de collo columbae, et iride dico non falli oculum, videt enim lucem, taliter reflexam, ut intellectui fiat occasio errandi judicando esse colores ob similitudinem, quam lux taliter reflexa habet cum illis; dum oculus revera videt paleas sed adeo confuse ob turbationem specierum, ut aluciniretur intellectus; ebrius et unam tantum videt lucernam, sed propter vapores vini, quibus calet, judicat sibi duplicari; qui navigat prope littus non videt moveri edificia, sed continuus motus, accessusque et recessus specierum, occasionem praebet erroris in intellectu.

Sic e longinquo videns reipsa percipit album, intellectus tamen judicat esse nigrum, sumpta occasione ex confusione, et remissione specierum. Unde etiam nascuntur Magicorum ludibria. Idem modo dicendum de vidente remum, species namque immersae per medium crassum missae in potentiam eam efficacius movent. Unde oritur occasio errandi in intellectu: tandemque gustus aegroti percipit amarorem, quem habet in lingua propter humorem cholericum excitatum fricatione cibi; totus tamen error est in intellectu, qui judicat amarorem esse in saccaro, cum sit in sola lingua.

Ob. 3.o Judicium, quo quis judicat esse chymaeram est formaliter falsum, siquidem difformatur a re proposita: ergo et apprehensio qua quis apprehendit chymaeram erit formaliter falsa, siquidem et difformatur objecto suo. Probatur. neg. consequentiam, diversa ratio est quia objectum apprehensionis est chymaera

tam

De Veritate et falsitate [illegible]

Tum obiectiua et phantastica, quam talis apprehensio repraesentat, et cui conformatur, judicium vero judicat tale rem (Chimaeram phantasticam) dari a parte rei, quod est falsum.

Obij. 4º: In re simplici datur falsitas: ergo et in cognitione simplici: antecedens probatur ex Philosopho asserente: falsum esse ea, quae aptanata sunt apparere aut quae non sunt, aut quae non sunt, ut Lux, quae in frigide uidetur esse color: deinde tragoedus est falsus Hector, Stannum, falsum argentum; et dicitur falsus Deus. Resp. neg. ans: ad probationem dico, res illas non esse falsas formaliter, sed occasionaliter. artefactum uero deuians ab artificis Idea est summum dicitur falsum improprie, seu effectiuosum, quia tum id, in quo non adaequatur Ideae, non est illius obiectum, nec effectus, sicut cognitio quae non retingit aliquam partem obiecti, quam non repraesentat, non dicitur falsa, quia res quae ad eam partem non est obiectum cognitionis.

Obij. Idea simplex cognitio non dicitur falsa, quando retingit aliquam partem obiecti quam non repraesentat, quia repraesentat alias omnes eiusdem obiecti, quia conformatur, sed artefactum deuians ab Idea non habet aliam Ideam in mente artificis, cui conformetur: ergo dicitur falsum proprie. Resp. 1º neg. min. nam artefactum aliam habet Ideam imperfectam in mente artificis, a qua procedit et potest denominari verum. Resp. 2º neg. item, tale non artefactum quod deficit, est effectus per accidens (quasi manus temere discurrit) Vnde non requirit Ideam.

Ex dictis colligitur in simplici apprehensione posse aliquando dari falsitatem occasionalem, seu per accidens. Probatur quia illius debilitate operum aliquando apprehendit sedem ut rotam claustri, regnum integrum ut fractum, et sitia, sed tunc praebetur judicio occasio errandi: ergo etc.

* * * * *

*

Ad Cap. 2m 3m et 4m

De Nomine, Verbo et Oratione.

Quaestio

QUAESTIO 1.a

De natura, et partitione vocis significativae.

ARTICULUS 1.9

De voce significativa in communi.

Vox significativa, seu signum vocale dividitur in suis generibus in Nomen, Verbum, et Orationem. Dubium in est utrum signum vocale dicat de formali solam significationem denotando vocem, an vocem sit, et significationem? Respondeo dicere utramque formaliter; et consistere esse quoddam complexum, et communem est accipiens. Probatur, quia significativum vocale est artefactum constans voce ut materia arta, et significatione ut forma attributa, sed artefactum exigens materiam certam sal in communi, et formam attributam, utramque dicit de formali: ergo etc. Confirmatur 1.o quia Sacramenta sunt artefacta Divinae artis, et tamen Theologi dicunt de formali materiam, et formam: ergo similiter etc. 2.o quia Artes comparat artefacta constitutis naturalibus, sed entia naturalia dicunt de formali materiam, et formam, ut homo, et Leo: ergo etc.

Obiicies 1.o Hoc nomen (Signum) dicit de formali significationem, denotat subiectum significationis, sed signum vocale est species signi: ergo illud dicit significationem de formali denotando vocem. Probatur consequentia, quia species ultra suum genus solum includit differentiam specificam, sed subiectum non est differentia constituens significationem in communi: ergo signum vocale solum dicit significationem de formali, non vero vocem.

Respondeo negando consequentiam: et ratio est quia signum in communi non determinat certam materiam, seu subiectum significationis, sicut signum ex instituto non determinat certam materiam